

II. ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Από τους προϊστορικούς χρόνους έως και το Μ. Αλέξανδρο

2. Η αρχαία Ελλάδα (από το 1100 ως το 323 π.Χ.)

2.1. Ομηρική εποχή (1100-750 π.Χ.):

• Παρακμή των μυκηναϊκών κέντρων (1100 π.Χ.) → περίοδος αναστατώσεων για περίπου τρεις αιώνες.

- Συνεχείς μετακινήσεις ελληνικών φύλων → απόκτηση μόνιμων εγκαταστάσεων.
- Κύριες πηγές πληροφοριών:

1. Η αρχαιολογική έρευνα.

2. Τα ομηρικά έπη (ομηρική εποχή / ελληνικός μεσαίωνας / σκοτεινοί χρόνοι).

- Περίοδος ανασυγκρότησης και δημιουργίας ελληνικού πολιτισμού.

► Οι μετακινήσεις (11ος-9ος αι. π.Χ.):

• **Η Κάθοδος των Δωριέων:** η απουσία αντίστασης διευκολύνει την επικράτησή τους και οδηγεί σε ανακατατάξεις των ελληνικών πληθυσμών και στη δημιουργία μεταναστευτικού ρεύματος στις ακτές της Μ. Ασίας.

- [1η θεωρία διείσδυσης Δωριέων]:

✓ **11ος αιώνας π.Χ.:** Διείσδυση των Δωριέων στη βορειοδυτική Ελλάδα.

✓ Μετακίνηση στην **Πελοπόννησο:** στρατιωτική επιχείρηση και υποταγή μυκηναϊκών πληθυσμών - εγκατάσταση στη Λακωνία.

- [2η θεωρία διείσδυσης Δωριέων]:

✓ Οι Δωριείς ήταν ελληνικό φύλο που ζούσε σε ορεινές περιοχές της Ελλάδας και μετακινήθηκε στα πεδινά.

- (Δωριείς: δωρίμαχος / δορύμαχος: δεινός χειριστής του δόρατος).

► Ο πρώτος ελληνικός αποικισμός:

• **11ος-9ος αι. π.Χ.:** Κάθοδος Δωριέων → εξάπλωση των Ελληνικών Φύλων στο Αιγαίο και στις δυτικές ακτές της Μικράς Ασίας.

• **Οι Αιολείς:** μετακίνηση από Θεσσαλία στη Λέσβο, Τένεδο και στα παράλια Μ. Ασίας (Αιολίς).

• **Οι Ίωνες:** από την ΒΑ Πελοπόννησο, Αττική και Εύβοια στη Σάμο, Χίο και στις ακτές Μ. Ασίας - Πανιώνιο (Ιωνία).

• **Οι Δωριείς:** από Λακωνία, Επίδαυρο, Τροιζήνα στη Ρόδο, Κω και ΝΔ Μ. Ασίας (δωρική εξάπολη).

► Οικονομική, κοινωνική και πολιτική οργάνωση:

α) Η οικονομία:

- Κύρια πηγή οικονομικής ανάπτυξης: η γη.

- Κλειστή αγροτική οικονομία.

• **Ο ομηρικός οίκος:** τα μέλη μιας οικογένειας μαζί με άλλα άτομα με οικονομική εξάρτηση από την οικογένεια επιτελούσαν όλες τις παραγωγικές εργασίες.

- Απουσία εργασιακής ειδίκευσης → απουσία βιοτεχνικής ανάπτυξης.

• Τα γεωργικά και κτηνοτροφικά παραγόμενα προϊόντα καταναλώνονται μέσα στον οίκο.

- Έλλειψη αγαθών → Τρόποι αναπλήρωσής τους με:

1. Περιορισμένο ανταλλακτικό εμπόριο.
2. Ανταλλαγή δώρων.
3. Πόλεμος.
4. Πειρατεία.
 - Μέτρα αξιολόγησης ανταλλασσόμενων αγαθών: βόδι, δέρματα ζώων, μέταλλα, δούλοι.

β) Η κοινωνία:

- Ο **οίκος** = μονάδα κοινωνικής συγκρότησης.

1. Άριστοι (ευγενείς):

- ✓ Μέλη του οίκου που συνδέονταν με συγγενικούς δεσμούς.
- ✓ Κάτοχοι της γης.
- ✓ Με οικονομική ισχύ.

2. Πλήθος:

- ✓ Πολυάριθμη κοινωνική ομάδα.
- ✓ Χωρίς άμεσους συγγενικούς δεσμούς με τους ευγενείς.

3. Δημιουργοί:

- ✓ Οικονομικά εξαρτώμενοι από τους οίκους μιας ευρύτερης περιοχής.
- ✓ Ειδικευμένοι εργάτες (π.χ. ξυλουργοί, αγγειοπλάστες κ.ά.).

4. Δούλοι:

- ✓ Περιουσιακό στοιχείο του οίκου.
- ✓ Από πολέμους ή πειρατεία.

γ) Η πολιτική οργάνωση:

- Οι πρώτες ελληνικές κοινωνίες: κράτη φυλετικά.
- Οι φυλετικοί αρχηγοί → κληρονομικοί βασιλείς.

1. Ο βασιλιάς:

- ✓ Αρχηγός του στρατού.
- ✓ Κυβερνήτης με θρησκευτική και δικαστική εξουσία.

2. Η βουλή των γερόντων:

- ✓ Αρχηγοί των ισχυρών γενών, συμβούλιο του βασιλιά.

3. Η εκκλησία του δήμου:

- ✓ Κυρίως πολεμιστές, γνωμοδοτούν για σημαντικά θέματα.

► Ο πολιτισμός:

• Η γραφή:

- ✓ Τέλη 9ου - αρχές 8ου αιώνα π.Χ.: Επανεμφάνιση γραφής στον ελλαδικό χώρο.

- ✓ Ελληνική αλφαβητική γραφή.

• Η θρησκεία:

- ✓ Δημιουργία των πρώτων ιερών.
- ✓ Τοπικές λατρείες και ολυμπιακό δωδεκάθεο.

• Πολιτιστικά επιτεύγματα:

- ✓ Επική ποίηση (ηρωικά τραγούδια - ραψωδοί - ομηρικά έπη).
- ✓ Έργα γεωμετρικής τέχνης (κεραμικής και μικροτεχνίας).